

Αξιότιμοι/ες, πρόεδρε του ETAM, και μέλη του ΔΣ,
Συνάδελφε Τάσο,

Θεωρώ αναγκαίο να τοποθετηθώ (ως μέλος του ETAM), με αφορμή την πρόσφατη απόφαση (Δέλτιο Τύπου/1-11-2016) του ΔΣ του ETAM και το νομοσχέδιο περί «Ε.Φ.Α.Κ.ΤΕ.Σ», τόσο για την ίδια την απόφαση του ΔΣ του ETAM όσο και για την κυβερνητική πολιτική σε ό,τι αφορά το μείζονος σημασίας για τη χώρα και την κοινωνία ζήτημα της αντισεισμικής θωράκισης και προστασίας.

Όσον αφορά το πρώτο, γιατί πιστεύω ότι η απόφαση καταρχήν δεν εκπέμπει σαφές ορθολογικό στίγμα που να απηχεί τις θέσεις της κοινότητας που εκπροσωπείται στο ETAM. Και ενώ είναι αντιληπτή η θέση της κυβέρνησης, η απόφαση δεν αντιτίθεται πλήρως και αποφασιστικά στο νομοσχέδιο και ειδικά στο άρθρο 15 (παρακάτω αναλύω τους λόγους για αυτή την άποψη).

Όσον αφορά το δεύτερο, γιατί θεωρώ ότι είναι αναγκαίο ως βάση πλαισίου για την έκφραση οποιασδήποτε κριτικής στο κυβερνητικό νομοθετικό εγχείρημα, που υποβαθμίζει την αντισεισμική πολιτική σε μικρο-πολιτικές “τακτοποιήσεις” ρουσφετολογικού χαρακτήρα, και επιπλέον επειδή πιστεύω,

- ότι με πρώτη και κύρια ευθύνη τουλάχιστον των τελευταίων κυβερνήσεων, είναι παντελώς ανύπαρκτη η αντισεισμική πολιτική προστασίας και θωράκισης της χώρας,
- ότι η ανυπαρξία πολιτικής και οργάνωσης του κράτους θα έχει βαρύτερες και πιθανόν μη αναστρέψιμες κοινωνικές συνέπειες σε περίπτωση ισχυρού σεισμού, δεδομένου του ασφυκτικού δημοσιονομικού πλαισίου,
- ότι αντί να ενισχύονται οι δομές και το προσωπικό των σχετικών ερευνητικών φορέων (πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα) και των επιχειρησιακών κέντρων, αυτές αποδεκατίζονται χρόνο με τον χρόνο, το ETAM ως οργάνωση έγκυρης επιστημονικής κοινότητας, θα πρέπει να έχει αντίστοιχα με τα παραπάνω, αυξημένο ρόλο και ευθύνη.

Κατά την άποψή μου, το ETAM θα μπορούσε και θα έπρεπε να έχει θέσεις αναφοράς, συνολικά τόσο για την πολιτική της αντισεισμικής προστασίας και θωράκισης της χώρας όσο και για τρέχοντα ανοικτά και επείγοντα ζητήματα (όπως η υλοποίηση - ολοκλήρωση των προσεισμικών ελέγχων, κλπ.), και να τις διεκδικεί σταθερά και με συνέπεια απέναντι στις κυβερνήσεις. Εν προκειμένω, η απόφαση του ΔΣ του ETAM κατ’ ουσίαν αποδέχεται το νομοσχέδιο του ΥΠΥΜΕΔΙ, που υποβαθμίζει δομές έρευνας με παράδοση και έργο δεκαετιών. Επίσης, δεν γενικεύει το μείζον πρόβλημα της παρατεταμένης υποστελέχωσης και υποχρηματοδότησης του συνόλου των δομών αυτών (πανεπιστημίων, ερευνητικών και άλλων υπηρεσιακών φορέων), ειδικά σε ό,τι αφορά την αντισεισμική πολιτική.

Στη συνέχεια τοποθετούμαι -είναι αλήθεια με τρόπο εμφατικό- σημείο προς σημείο στο «δια ταύτα» της απόφασης του ΔΣ. Η απόφαση του ΔΣ του ETAM, ως σοβαρή απόπειρα πολιτικής παρέμβασης, εμφανίζει παρόλα αυτά αντιφάσεις ουσίας, είναι ετεροβαρής στην προβολή των αναγκαιοτήτων και δεν αναδεικνύει μείζονα και χρόνια προβλήματα.

Αναφέρει, λοιπόν:

Σημείο «(α) να στηρίξει τις υφιστάμενες δομές και υποδομές του Ο.Α.Σ.Π. και του Ι.Τ.Σ.Α.Κ. με πολυετή προσφορά και επιτυχή δράση επενδύοντας στην υπεραξία της συνέργειάς τους χωρίς κατακερματισμό αρμοδιοτήτων, αποδυνάμωσή τους (Ο.Α.Σ.Π.) ή ακύρωση των ερευνητικών τους δυνατοτήτων (Ι.Τ.Σ.Α.Κ.)»

Στο σημείο αυτό το υπουργείο απλά «καλείται» να «στηρίξει τις υφιστάμενες δομές» (και ως ενιαίο φορέα),

ενώ είναι παγκοίμως ομολογημένες με «λόγο και έργο» οι προθέσεις της κυβέρνησης για την «ανασύστασή» τους, αλλάζοντας «επί τα χείρω» το τοπίο της αντισεισμικής πολιτικής. Προβάλλεται, δε, ως επιχείρημα “η υπεραξία της συνέργειας” του ΟΑΣΠ και του ΙΤΣΑΚ, όταν είναι κοινά παραδεκτό (εμμέσως και στην απόφαση γίνεται αναφορά) ότι αυτή η αφύσικη «συγκόλληση», με τον από το 2011 καταναγκαστικό μνημονιακό νόμο σε “ενιαίο” φορέα, μόνο προβλήματα δημιούργησε στο ΙΤΣΑΚ και το προσωπικό του. Επίσης, γίνεται λόγος για «κατακερματισμό αρμοδιοτήτων», υπονοώντας ότι υπήρχε ή υπάρχει συνοχή. Συνοχή όμως (και για ποιες αρμοδιότητες άραγε; τις διοικητικές; ... τις ερευνητικές;) σε δυο άσχετους μεταξύ τους φορείς (ο ένας ερευνητικός και ο άλλος επιτελικό κυβερνητικό όργανο), μπορεί να υπάρχει; Αντικειμενικά, ο ΟΑΣΠ-«ΙΤΣΑΚ» αποτελεί ένα ιδιότυπο μόρφωμα (N4002/11) που όμοιό του δεν υπάρχει σε καμιά χώρα που αντιμετωπίζει την έρευνα στα σοβαρά. Το μόρφωμα αυτό έχει διοικητική δομή που λειτουργεί σύμφωνα με τους σκοπούς του ιδρυτικού του νόμου του ΟΑΣΠ (N1349/83), ενώ το ΙΤΣΑΚ που λειτουργούσε προ του 2011 ως αυτοτελές Ερευνητικό και Τεχνολογικό Κέντρο (N2919/2001) με σκοπό την «εφαρμοσμένη έρευνα», σήμερα «λειτουργεί» ως άτυπη «μονάδα» με αμιγώς ερευνητικό-τεχνολογικό έργο.

Σημείο «(β) εφόσον επιμένει στην ίδρυση του νέου Φορέα, να επανασχεδιάσει τη δομή του καθώς κατά την άποψη του Ε.Τ.Α.Μ. ο νέος Φορέας στην Κεφαλονιά θα πρέπει να υπόκειται στον Ο.Α.Σ.Π. και να έχει τοπική εμβέλεια δράσεων καλύπτοντας το σύνολο των Ιονίων Νήσων και τμήματος της Δυτικής Ελλάδος.»

Το σημείο αυτό αναιρεί πλήρως την όποια πρόθεση θα μπορούσε να κομίζει το σημείο (α), σχετικά με τη «στήριξη»! Πως να εκληφθεί αυτό το “αν επιμένει (ο Υπουργός) για τον νέο Φορέα... (με) ... τοπική εμβέλεια ...”; Αρκεί να υπόκειται και αυτός στον ΟΑΣΠ για να είναι αποδεκτός; Και τι χαρακτήρα με ανάλογες «δράσεις» «τοπικής εμβέλειας» προτείνει η απόφαση του ΕΤΑΜ να έχει ο φορέας αυτός; Συντονιστικός – επιτελικός δεν μπορεί να είναι γιατί θα αλληλο-επικαλύπτεται με τον ΟΑΣΠ (αν στο μεταξύ δεν καταργηθεί). Συνεπώς, υπονοείται ότι θα είναι ερευνητικός. Αν όμως είναι ερευνητικός, τότε, δεν θα λειτουργεί ανταγωνιστικά (κυρίως σε οικονομικό επίπεδο) στις υφιστάμενες ερευνητικές δομές (όπως πχ το ΙΤΣΑΚ); Σε κάθε περίπτωση, η θέση του ΔΣ δεν αποτελεί την «επί της αρχής» αποδοχή της κυβερνητικής «λογικής», για έναν «νέο» φορέα (και που θα ελέγχει πλήρως η κυβέρνηση διορίζοντας το ΔΣ και αυτό με τη σειρά του την υπόλοιπη διάρθρωσή του !); Πρακτικά, η απόφαση του ΔΣ του ΕΤΑΜ θεωρώντας ότι έτσι θα διασωθεί ο ΟΑΣΠ (και όπως διαδηλώνει και στο σημείο (γ) [[«να ενδυναμώσει περαιτέρω τον Ο.Α.Σ.Π. σε ανθρώπινο δυναμικό, πόρους και θεσμικές δυνατότητες»](#)]), προσχωρεί στην καταστροφική κυβερνητική πολιτική της πολύ-πολικής διάσπασης και «ανασύστασης» των δομών Έρευνας. Είναι «ηλίου φαεινότερο» ότι η κυβέρνηση επιδιώκει να αλλάξει το ερευνητικό τοπίο της χώρας με ένα «μίγμα» μεγαλο-ιδεατικών στοχασμών και ρουσφετολογικών μηχανισμών, αλλά με ανύπαρκτη χρηματοδότηση! Η απάντηση της δικής μας κοινότητας ποια είναι;

Σημείο “(δ) να διατηρήσει την έδρα του Ι.Τ.Σ.Α.Κ. στη Θεσσαλονίκη και να διασφαλίσει λειτουργία του Ι.Τ.Σ.Α.Κ. στο πλαίσιο του νόμου για την έρευνα (N4310/2014 & N4386/2016) αναβαθμίζοντας ταυτόχρονα τις κρατικές υπηρεσίες στην Κεφαλονιά.”

Το σημείο αυτό δείχνει φαινομενικά την πρόθεση να λειτουργήσει το ΙΤΣΑΚ με όρους «ερευνητικού κέντρου», αναφορικά με την επίκληση της ισχύουσας νομοθεσίας για την έρευνα, αλλά όμως αντιφάσκει ουσιαδώς με το σημείο (α). Η αντίφαση βρίσκεται στο γεγονός ότι, ένα «Ερευνητικό Κέντρο» (κατά την κείμενη νομοθεσία) έχει αυτοτελή και ενιαία διοικητική και ερευνητική οργάνωση και δομή, ενώ στο σημείο (α) ζητείται η «στήριξη» του σημερινού μορφώματος του οποίου η διοίκηση ανήκει στον ΟΑΣΠ και ασκείται αποκλειστικά από αυτόν, και το ΙΤΣΑΚ υπάρχει στον ΟΑΣΠ απλά και μόνο ως «εν τοις πράγμασι» ερευνητική «μονάδα». Επομένως, πως θα εξασφαλιστεί η λειτουργία μιας «άτυπης» ερευνητικής «μονάδας» στο πλαίσιο των N4310/2014 & N4386/2016, όταν ως διοίκησή του θα έχει έναν “ξενιστή” (μη ερευνητικό) οργανισμό σαν τον ΟΑΣΠ; Πόσο έγκυρη και σοβαρή μπορεί να είναι μια τέτοια πρόταση, σε έναν “συνομιλητή” όπως η κυβέρνηση με τις δεδηλωμένες προθέσεις που έχει; Γίνεται φανερό ότι η πρόταση είναι «τύποις και ουσία» ασταθής και επομένως ατελέσφορη.

Τι δεν αναφέρει η απόφαση του ΔΣ του ΕΤΑΜ.

Καταρχήν, μεγάλη ανάγκη “ενδυνάμωσης σε ανθρώπινο δυναμικό, πόρους και θεσμικές δυνατότητες” (Σημείο (γ)) έχουν όλες οι επιστημονικές δομές (πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα). Ανάγκες έχουν, επίσης, όλες οι επιχειρησιακές δομές των δημοσίων υπηρεσιών, που άμεσα και έμμεσα εμπλέκονται στην αντισεισμική πολιτική, σε επίπεδο πρόληψης, διαχείρισης της κρίσης και αποκατάστασης. Και οι ανάγκες αυτές θα πρέπει να ικανοποιούνται στο πλαίσιο κυρίως της πρόβλεψης των συνεπειών του σεισμού (με το σύνολο των απαιτούμενων γεωτεχνικών – γεωφυσικών – σεισμολογικών μελετών και των μελετών σεισμικής απόκρισης των κατασκευών) και δευτερεύοντος της πρόγνωσης του φαινομένου αυτού καθαντού (για τους επιστημονικούς λόγους που όλοι γνωρίζουμε).

Επιπλέον, δεδομένου ότι το ΙΤΣΑΚ τελεί σε μακροχρόνια έκθεση σε κίνδυνο διάλυσης περιφερόμενο από φορέα σε φορέα, το ΔΣ του ΕΤΑΜ θα έπρεπε πρωτίτως να προβάλλει το ζωτικής σημασίας αίτημα του προσωπικού (και μελών του ΕΤΑΜ!) για την ανεξαρτητοποίηση του ΙΤΣΑΚ από τον ΟΑΣΠ (και το «Ε.Φ.Α.Κ.ΤΕ.Σ») και τη διοικητική-ερευνητική αυτοτέλεια του (σύμφωνα με την ήδη κοινοποιημένη με Δ.Τ. απόφασή του).

Με εκτίμηση,
Δ. Ραπτάκης
Μέλος του ΕΤΑΜ